

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Styrelsen for Vand- og
Naturforvaltning

Sammenfattende redegørelse –
vandområdeplan 2015-2021 for
Vandområdedistrikt Bornholm

Juni 2016

Titel:

Sammenfattende redegørelse – vandområdeplan
2015-2021 for Vandområdedistrikt Bornholm

Redaktion:

Vandplanlægning,
Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning

ISBN nr. 978-87-7175-580-0

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

1. Indledning	4
2. Integration af miljøhensyn i planen, herunder kommentering af høringssvar om miljørapporten.....	5
3. Ændringer til vandområdeplanerne	9
4. Valg af vandområdeplanen frem for rimelige alternativer.....	11
5. Overvågning af væsentlige miljøpåvirkninger	12

1. Indledning

Denne sammenfattende redegørelse er udarbejdet i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer. Redegørelsen er udarbejdet med afsæt i miljørapporterne til vandområdeplanerne, og den er anvendt som beslutningsgrundlag i forbindelse med vandområdeplanens vedtagelse. Redegørelsen offentliggøres samtidig med endelige vandområdeplaner for anden planperiode (2015-2021), således at behandlingen af resultaterne fra de offentlige høringer og deres betydning for udformningen af de endelige planer bliver synlig for offentligheden.

Redegørelsen indeholder en beskrivelse af, hvordan miljøhensyn er integreret i planen, herunder hvordan vurderingerne i miljørapporten er taget i betragtning i vandområdeplanen, samt en sammenfatning af høringssvar indgivet til miljørapporten. Heri indgår også Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) stillingtagen til høringssvarene. Redegørelsen indeholder desuden en beskrivelse af alternativer til vandområdeplanen, en beskrivelse af politiske beslutninger, der har medført justeringer i vandområdeplanerne samt en overordnet beskrivelse af den besluttede overvågning af de væsentlige miljøpåvirkninger af vandområdeplanerne.

2. Integration af miljøhensyn i planen, herunder kommentering af høringssvar om miljørapporten

Vandområdeplanerne har til formål at forbedre tilstanden i søer, vandløb, kyster, fjorde og grundvand. Til dette formål opstilles miljømålsætninger, som skal opfyldes ved planperiodens afslutning. De i vandområdeplanerne opstillede miljømål skal nås ved gennemførelse af indsatsprogrammet, hvoraf det fremgår, hvilke tiltag der skal foretages i det enkelte vandområde for at forbedre tilstanden.

I indsatsprogrammerne beskrives det konkret, at planerne bl.a. vil opnå de opstillede miljømål ved at pålægge myndigheder og borgere at reducere udledningen af næringsstoffer til vandmiljøet, forbedre spildevandsrensning, restaurere søer samt forbedre fysiske forhold i vandløb. Dermed bidrager vandområdeplanerne til at forbedre miljøtilstanden, øge biodiversiteten og til at forbedre leveforholdene for bunddyr og fisk. Det er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) vurdering, at planen også vil have gunstig påvirkning på andre miljøforhold, da der med planerne f.eks. iværksættes foranstaltninger, der indirekte vil bidrage til forbedringer af forhold for dyre- og plantearter. Desuden vurderer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen), at denne kombination af indsats i forskellige typer vandområder vil virke efter hensigten, hvorfor vandområdeplanerne på landsplan vil have en gunstig påvirkning af miljøtilstanden.

Integration af miljøhensyn

Vandområdeplanen vil overordnet set bidrage til at forbedre vandmiljøet, og derfor vurderes dens indsatsprogram at have en positiv indvirkning på vandmiljøet.

Som det fremgår af miljørapportens afsnit 1.2, vil vandområdeplanen overordnet set have en betydelig positiv indvirkning på den biologiske mangfoldighed. Indsatsen for at forbedre vandløbskvaliteten vil have positiv betydning i de vandløb i vandområdedistriktet, hvor der fjernes spærringer, foretages restaureringer, genåbnes rørlægninger og/eller foretages regulering af spildevandsudledninger.

Indsatsen i forhold til at reducere kvælstoftilførelsen vil have positiv betydning for de marine områder, som arealer i oplandet udleder til. Reduktion af næringsalt-udledninger vil skabe grundlag for at forbedre levesteder i de marine naturtyper og levesteder for fx vandfugle, der er udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder. Der er ikke i vandområdeplanerne indsats, der antages at skade integriteten i Natura 2000-områder. I forbindelse med udmøntningen af indsatsprogrammet vil der blive foretaget en supplerende vurdering af eventuelle indvirkninger på Natura 2000-områder eller arter beskyttet af habitatdirektivet, hvor dette er nødvendigt.

Det er også vigtigt i gennemførelsen af indsatsprogrammet at være opmærksom på, hvorvidt indsatsen kan påvirke den biologiske mangfoldighed negativt. Dette skal tages i betragtning ved den endelige udformning af indsatsen.

Genskabelse af vådområder eller lignende vil som udgangspunkt være positivt for arter og naturtyper, men vandstandshævning kan give anledning til negativ påvirkning, eksempelvis hvis der føres næringsrigt vand til næringsfattige naturtyper. Der skal i den sammenhæng bl.a. tages hensyn til beskyttede naturtyper langs vandløb.

Vandområdeplanen kan betyde begrænsninger i forbindelse med etablering eller ændringer af erhvervsaktiviteter. Det gælder især anlæg eller aktiviteter som er afhængige af vandløbene eller vil kunne påvirke disse.

Vandområdeplanen kan også betyde risiko for mere fugtige landbrugsarealer og derved påvirke muligheden for dyrkning af traditionelle afgrøder på berørte landbrugsarealer.

Skærpede krav til påvirkningen af vandmiljøet kan betyde, at der skal anvendes arealer til regnvandsbassiner og genskabelse af naturlig hydrologi i vandløb og i ådale.

Til gengæld vil regnvandsbassiner nedsætte risikoen for oversvømmelse ved kraftig nedbør.

Menneskers sundhed kan påvirkes, meget begrænset, men dog i gunstig retning, idet virkemidlerne har sigte på at skabe et renere vandmiljø.

Flere ekstensivt dyrkede arealer omkring vådområder kan give flere økologiske forbindelser og naturkvaliteter, sidstnævnte især hvis der udføres naturpleje. I modsat fald er der risiko for tilgroning, som forhindrer de visuelle oplevelsesmuligheder og derved forringer de landskabelige værdier.

Vandområdeplanens gennemførelse vil i nogle tilfælde medføre et øget forbrug af energi til forbedret spildevandsrensning, nye rørføringer, pumpning m.m. og i andre tilfælde medføre et reduceret forbrug af energi.

Gennemførelsen af indsatsprogrammet kan påvirke dele af kulturarven, men det er kommunerne, der i deres udmøntning af indsatsprogrammet, skal foretage en konkret afvejning mellem hensyn til miljø og kulturarv.

Fjernelsen af spærringer kan give anledning til en sænkning af vandstanden, der kan påvirke såvel tilstødende marker som bygninger, hvorved der evt. kan forekomme sætningsskader. Den højere vandstand i forbindelse med etablering af nye vådområder eller genopretning kan ændre eller sløre historiske og arkæologiske værdier og medføre sløjfning af diger, kanaler, pumpestationer og stemmeværker. Omvendt kan genskabelse af en mere naturlig hydrologi på drænedede arealer medvirke til at bevare arkæologiske værdier.

Hvordan miljørapporten er taget i betragtning

Sideløbende med udarbejdelsen af vandområdeplanerne har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) foretaget vurderinger af planernes sandsynlige, væsentlige effekter på miljøet. Af miljørapporterne for vandområdeplanerne fremgår det, at der er foretaget vurderinger af indvirkningen på en række miljøforhold som bl.a. biologisk mangfoldighed, materielle goder, kulturarv og landskaber, der er særegne for hvert vandområdedistrikt. Miljørapporterne er tilgængelige på www.svana.dk.

De miljøpåvirkninger og -risici, der blev påpeget i miljøvurderingerne i forhold til vandområdeplanen, vil blive håndteret ud fra gældende miljølovgivning ved den senere udmøntning af indsatsprogrammet i konkrete tiltag.

Miljøvurderingen og habitatvurderingen har afdækket de tilfælde, hvor indsatsprogrammets virkemidler på konkrete lokaliteter kan have risiko for at skade udpegningsgrundlaget for beskyttet natur, Natura 2000-områder eller arter beskyttet efter habitatdirektivets bilag IV. Dette vil blive klarlagt og håndteret gennem den videre udmøntning af indsatsprogrammet, dvs. ved den kommunale myndighedsbehandling af konkrete projekter. Risikoen vil således blive afhjulpet gennem tilpasning af de konkrete tiltag, eventuelt ved fravalg af lokaliteter, idet projekter kun kan iværksættes, hvis man har sikret sig, at projektet ikke skader Natura 2000-området eller beskyttede arter.

De fleste konkrete påvirkninger og dermed behov for foranstaltninger m.v. afhænger meget af lokale forhold, der således vil blive afklaret gennem den videre udmøntning i konkrete tiltag. De eventuelle negative påvirkninger vil således blive håndteret og afbødet på basis af gældende lovgivning og miljøfaglig praksis.

Vurderingen af planernes sandsynlige, væsentlige effekter på miljøet har således indgået i udformningen af de endelige indsatsprogrammer, da der ikke er planlagt indsatser på lokaliteter, hvor det vil give stor miljøskade og/eller være uforholdsmæssigt dyrt. Miljørapporterne har også samtidig vist, hvor vandmiljø og omgivende arter vil blive positivt påvirket af vandområdeplanerne.

Høring af vandområdeplanerne

Forslag til vandområdeplaner for anden planperiode (2015-2021) var i offentlig høring i perioden 22. december 2014 til 23. juni 2015. Der indkom i alt ca. 7.000 høringssvar fra statslige

myndigheder, regioner, kommuner, interesseorganisationer, erhvervsorganisationer og private lodsejere. Høringssvarene handlede primært om vandløbsområdet samt om kvælstofindsatsen.

På baggrund af behandlingen af høringssvar er der foretaget en mindre justering af det faglige grundlag for vandområdeplanerne, herunder mindre ændringer i antallet af vandløbsstrækninger og søer samt vandløbs-, sø- og spildevandsindsatser som følge af modtagelse af nye faktiske oplysninger i høringssvar. Endvidere er der foretaget mindre justeringer i datagrundlaget for grundvandsforekomsterne. Vandområdeplanerne indeholder dog fortsat ingen grundvandsindsatser.

På baggrund af den offentlige høring har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) udarbejdet endelige vandområdeplaner. Der er desuden udarbejdet et overordnet høringsnotat, hvori indkomne høringssvar, der er af generel karakter, refereres og kommenteres mere uddybende. Der er desuden udarbejdet 4 lokale høringsnotater – et for hvert vandområdedistrikt – der refererer og kommenterer særlige, stedspecifikke problemstillinger fremkommet i høringen. Det vil fremgå mere specifikt af høringsnotaterne, hvilke høringssvar der har ført til ændringer i vandområdeplanerne. Høringsnotaterne er offentliggjort samtidig med vandområdeplanerne og er tilgængelige på www.svana.dk.

Høringssvar til miljørapporten

I løbet af den offentlige 6-måneders høring af forslag til vandområdeplaner for anden planperiode (2015-2021) indkom 6 høringssvar til miljørapporterne. Idet der i alt kun er indkommet 6 høringssvar til miljørapporterne, er de alle resumeret nedenfor, uanset hvilket vandområdedistrikt de specifikt er rettet mod. Ligeledes fremgår Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) stillingtagen hertil. Der henvises til høringsnotaterne for yderligere beskrivelser af, hvilke indsigelser, der har ført til ændringer i planen samt Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) generelle behandling af høringssvar.

Høringssvar fra Region Sjælland

Region Sjælland påpeger, at det i miljøvurderingen nævnes, at kommunerne skal træffe afgørelser om, at vandindvinding ikke må forhindre, at miljømålene nås. Region Sjælland vil i den forbindelse gerne udtrykke bekymring for, at indvindingen af drikkevand af hensyn til den kvantitative tilstand af overfladevand ikke længere i så høj grad kan foregå i det åbne land. Dette kan betyde, at nye indvindinger placeres mere bynært, hvor der er flere forurenede grunde, som kan true drikkevandsindvindingen. Region Sjælland henstiller til, at styrelsen afklarer den samfundsøkonomiske betydning ved at flytte vandindvindingen til mere bynær beliggenhed.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) bemærkninger

I forhold til Region Sjællands bekymring vedr. indvinding af drikkevand bemærker Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen), at styrelsen ikke er i besiddelse af oplysninger, der indikerer, at indvindingen af drikkevand af hensyn til den kvantitative tilstand af overfladevand kun i mindre grad fremover kan foregå i det åbne land. Det skal endvidere bemærkes, at det påhviler kommunerne at sikre, at miljømålene overholdes.

Høringssvar fra Region Nordjylland

Region Nordjylland bemærker, at styrelsen som led i miljøvurderingen af vandområdeplanerne i afsnittet om etablering af vådområder har anført en række faktorer, der har betydning. I den forbindelse bemærker Region Nordjylland, at miljøvurderingen ved udpegning af vådområder i områder, hvor der findes eventuelle jordforureninger (f.eks. fyld- og lossepladser) også bør omfatte en vurdering af risikoen for en evt. forureningsspredning fra jordforureninger til vådområdet.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) bemærkninger

Styrelsen bemærker, at der i vandområdeplanerne ikke er fastlagt placering af konkrete vådområdeprojekter. Der er i bekendtgørelse om indsatsprogrammer fastsat et reduktionsmål for vådområder på hovedvandoplandsniveau, og det er kommunerne, der i tæt samarbejde med staten gennemfører projekterne ved indgåelse af frivillige aftaler med lodsejerne i et område. Vådområdeprojekter er omfattet af regler om vurdering af virkninger på miljøet (VVM), og der skal derfor enten udarbejdes en VVM-redegørelse, hvis projektet er direkte omfattet af VVM-pligt, eller foretages en screening på baggrund af en række kriterier for at afgøre, om projektet kan have så

væsentlige miljøpåvirkninger, at der skal udarbejdes en VVM-redegørelse. Projektets beliggenhed i områder med jordforurening indgår i vurderingen af, om projektet kan have væsentlige miljøpåvirkninger og indgår også som punkt i selve VVM-redegørelsen, hvis projektet vurderes at være VVM-pligtigt.

Høringssvar fra Allerød Kommune

Allerød Kommune har følgende konkrete bemærkninger til miljørapporten:

- Miljøvurdering, forbedring af fysiske forhold:
s. 30: Allerød Kommune formoder, at forslåede tiltag i Buresørenden ikke fremgår af skemaet jf. bemærkninger til bekendtgørelse om indsatsprogrammer bilag 2 side 2. Kommunen håber, at skemaet bliver opdateret med indsatser i Buresørenden.
- Grundvand:
s. 51, Afsnit 9.9: Baggrunden er, at der ikke er grundvandsforekomster i ringe kvantitativ tilstand. Dette stemmer ikke overens med MiljøGIS, hvor der er flere og store områder, hvor grundvandsforekomsterne er beskrevet ved netop ringe kvantitativ tilstand.
s. 52, Afsnit 9.9.1.2: I den sidste sætning, skal der formodentlig stå: De nye regler vurderes dog ikke at ville have indvirkning på befolkningens samlede mulighed for forsyning med drikkevand.
- Punktkilder:
s. 56, Afsnit 10.1.6 ”...mest hensigtsmæssige ofte at stoppe forureningen ved kilden”. Kommunen er enig, men der findes eksempler på, at en forureningsfane har forladt kilden, inden den bliver opdaget.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) bemærkninger

Styrelsen er enig i Allerød Kommunes bemærkninger til grundvandsteksten på side 51 og 52.

Miljøvurderingen med tilhørende bilag bliver dog ikke konsekvensrettet som følge af høringssvar til vandområdeplanerne, idet en miljørapport iht. lov om miljøvurdering omhandler det planforslag, der er i offentlig høring, og som miljørapporten er bilag til. Dette gælder også i forhold til justerede indsatser, jf. Allerød Kommunes bemærkning til Buresørenden. De endelige vandområdeplaner konsekvensrettes dog efter behov, og eventuelle justerede indsatser fremgår således af bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer samt MiljøGIS for vandområdeplanerne. Endvidere er der iht. lov om miljøvurdering udarbejdet sammenfattende redegørelser for miljørapporterne til vandområdeplanerne, hvori der bl.a. redegøres for, hvordan miljøhensyn er integreret i planerne, og hvordan miljørapporterne og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning.

Høringssvar fra Hillerød og Vordingborg kommuner

Hillerød og Vordingborg kommuner bemærker, at kommunerne ikke fremgår i listen over kommuner på side 13 i miljøvurderingen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) bemærkninger

Styrelsen har opdateret listen over kommuner på side 13 i miljøvurderingen.

Høringssvar fra en privatperson

En privatperson ”siger nej” til miljørapporten for vandområdeplanen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) bemærkninger

Styrelsen har noteret sig synspunktet.

3. Ændringer til vandområdeplanerne

Sideløbende med Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) behandling af de indkomne høringssvar til den offentlige 6-måneders høring er der truffet politiske beslutninger, der har ført til enkelte justeringer i planerne. Desuden har konkrete henvendelser fra offentligheden ført til justeringer, og endelig er der på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) eget initiativ foretaget enkelte justeringer i planerne.

Det er fortsat vurderingen, at de justerede vandområdeplaner bidrager til at forbedre tilstanden i vandmiljøet i 2021.

Væsentlige ændringer som følge af aftalen om Fødevarer- og landbrugspakken

Regeringen (Venstre) og Konservative, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance indgik den 22. december 2015 aftale om en Fødevarer- og landbrugspakke, hvilket har medført en yderligere justering af vandområdeplanerne i forhold til de forslag, der var i høring. Aftalen indeholdt bl.a. lempelser af kvælstofreguleringen i form af ophævelse af randzoner, annullering af de planlagte yderligere 60.000 ha efterafgrøder, udfasning af reducerede gødningsnormer, justering af forbud mod jordbearbejdning samt en kommende vækstplan for akvakultur, hvilket medførte behov for at genberegne kvælstofindsatsbehovet i vandområdeplanerne. Aftalen om Fødevarer- og landbrugspakken, herunder konsolideringen af kvælstofberegningerne, har ført til en justering af indsatsbehovet og indsatsprogrammet for kystvandområderne, samt anvendelsen af undtagelser. Endvidere er det besluttet at indføre målrettet regulering fra dyrkningsåret 2018/19. Samlet set medfører konsolideringen, at nettoindsatsbehovet for kvælstof i 2021 er opgjort til ca. 13.100 tons, hvoraf der udskydes 6.200 tons til tredje planperiode, som ligeledes var forudsat i udkastene til vandområdeplaner. Konsolideringen af kvælstofberegningerne er baseret på arbejdet i det tværministerielle 'Kvælstofudvalg' nedsat af den tidligere regering. Konsolideringen er nærmere beskrevet i teknisk notat om kvælstofudvalgets korrektioner, der forefindes på Miljø- og Fødevarerministeriets hjemmeside. For så vidt angår de ændrede gødskningsnormer, henvises til miljørapport og sammenfattende redegørelse for plan for ændrede gødskningsnormer. Aftalen medførte endvidere, at der skal foretages en kvalificering af afgrænsningen og udpegningen af vandløb i 2017. Sluttelig indebærer aftalen som indirekte konsekvens, at midler fra Landdistriktsprogrammet omprioriteres fra vandløbsområdet til kvælstofindsatsen, så vandløbsindsatser i ca. 300 km. vandløb må udgå, mens kvælstofindsatsen forøges med ca. 1.400 tons.

Væsentlige ændringer som følge af konkrete henvendelser fra offentligheden

Som følge af henvendelser fra et antal kommuner vedrørende vurdering af målopfyldelse i vandløb, hvor der i planforslagene var spildevandsindsatser, har Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) reberegnet tilstanden i de pågældende vandløb. Reberegningerne viste, at et mindre antal vandløbsstrækninger i dag har målopfyldelse, og spildevandsindsatserne til de pågældende vandløb udtages dermed af vandområdeplanerne.

Væsentlige ændringer på baggrund af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings (tidligere Naturstyrelsen) initiativ

Da gennemførelse af indsatsprogrammet i vandplanerne for første planperiode (2009-2015) er en forudsætning for indsatsprogrammerne i vandområdeplanerne, er det nødvendigt at overføre ikke-gennemførte indsatser fra første planperiode til vandområdeplanerne.

Ikke-gennemførte indsatser fra første planperiode videreføres til anden planperiode under hensyntagen til indsatsbehovet i de pågældende områder og de økonomiske rammer. For de vandforekomster, hvor indsatsen ikke videreføres, og der ikke forventes målopfyldelse i 2021, udskydes fristen for målopfyldelse til efter 2021 indenfor vandrammedirektivets bestemmelser. Med henblik på at opretholde den juridiske forpligtelse til at gennemføre indsatser fra første planperiode, der aktuelt er under gennemførelse, men endnu ikke er afsluttede, videreføres de pågældende indsatser formelt i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer.

Derudover er vandområdeplanerne justeret på baggrund af ny viden eller nye faktiske oplysninger, som Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) har modtaget, efter forslag til vandområdeplaner blev sendt i offentlig høring. Nærmere beskrivelse af disse ændringer fremgår af vandområdeplanerne.

4. Valg af vandområdeplanen frem for rimelige alternativer

Alternativer, der har indgået i miljøvurderingen

Vandområdeplanen med dens miljømål, retningslinjer og indsatsprogram udgør hovedforslaget i miljøvurderingerne.

En række virkemidler er i vandområdeplanernes virkemiddelkatalog nævnt som alternativer til de anvendte, mere generelle og målrettede konventionelle virkemidler til reduktion af kvælstof som efterafgrøder, vådområder mv. Fælles for en række af disse virkemidler er imidlertid, at deres effekt og omkostningseffektivitet kun er underbygget teoretisk eller gennem mindre pilotforsøg. Virkemiddelkataloget kan findes på www.svana.dk. For flere af disse alternative virkemidler er der dog igangsat en række forskningsprojekter og forsøg med henblik på at afdække deres potentiale og omkostningseffektivitet. Miljø- og Fødevarerministeriet indgår aktivt i flere af disse projekter. Det gælder fx projekter vedrørende stenrev og minivådområder samt reetablering, udplantning og såning af ålegræs.

Det planlagte indsatsprogram i vandområdeplanen er således resultatet af en udvælgelse af virkemidler fra et virkemiddelkatalog, hvor principperne om effekt og omkostningseffektivitet har været bærende for valget af de enkelte virkemidler, der tilsammen udgør indsatsprogrammet. Der har ikke været opstillet et egentligt alternativt indsatsprogram.

0-alternativet

Samlet set vurderes vandområdeplanen at bidrage til at forbedre tilstanden i vandmiljøet. 0-alternativet, som er udtryk for miljøstatus, hvis vandområdeplanen ikke gennemføres, er identisk med vandplanens baseline 2021, som indebærer miljøeffekter af allerede planlagte og besluttede tiltag i vandplaner for første planperiode 2009-15, energiaftaler samt internationale aftaler om reduktion af atmosfærisk deposition af kvælstof.

De væsentlige miljøeffekter af 0-alternativet i vandområdedistrikt Bornholm vil være:

- Reduktion af kvælstoftilførslen til vandmiljøet, særligt kystvandene.
- Reduktion i udledningen af organisk stof og næringssalte særligt til vandløb og søer som følge af spildevandsindsatsen i vandplaner for første planperiode 2009-15 over for den spredte bebyggelse, regnbetingede udløb og mindre renseanlæg samt gennemførelse af kommunernes spildevandsplaner.

Denne reduktion vil imidlertid være betydelig mindre, end hvis vandområdeplanerne gennemføres. 0-alternativet er beskrevet mere udførligt i miljørapportens kapitel 6.

Der er jf. miljørapportens kap. 4 om miljøbeskyttelsesmål samt basisanalysens risikovurdering, behov for indsatserne i vandområdeplaner 2015-21 til forbedringer af tilstanden, da fx størstedelen af de marine områder og et stort antal vandløb ikke har god tilstand, og desuden er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2021.

5. Overvågning af væsentlige miljøpåvirkninger

Vandområdeplanens miljøpåvirkninger vil være en direkte følge af vandområdeplanens indsatsprogram.

De væsentligste miljøpåvirkninger, som vandområdeplanernes indsatsprogram medfører, vil primært være i vandløb, søer og kystvande. Disse miljøpåvirkninger vil løbende blive dokumenteret via overvågningen i medfør af det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA). Overvågningsprogrammet kan ses på www.svana.dk.

NOVANA har konkret til formål at tilvejebringe viden om natur- og miljøtilstanden i Danmark. Denne viden er en del af forvaltningsgrundlaget for den danske natur- og miljøpolitik og beslutningsgrundlaget for miljøpolitiske initiativer. Data fra programmerne indgår også i dokumentationen af forvaltningsmæssige initiativer på natur- og miljøområdet. Endelig skal Danmark bruge denne viden i afrapportering i henhold til direktiver og konventioner.

NOVANA 2017-2021 udmønter bekendtgørelse om overvågning af overfladevand, grundvand, beskyttede områder og om naturovervågning i internationale naturbeskyttelsesområder. Overvågningsprogrammet er målrettet efter både at skabe et nationalt overblik over natur- og miljøtilstanden samt at kunne frembringe viden om konkrete områder og lokaliteter til brug for udarbejdelsen af de næste vand- og Natura 2000-planer, herunder at vurdere effekterne af de første vand- og Natura 2000-planer, som følger af implementering af Vandramme- og Natura 2000-direktiverne (dvs. Habitat og Fuglebeskyttelsesdirektiverne). Endvidere er programmerne tilrettelagt efter at overvåge luftforurening med henblik på bestemmelse af belastningen af naturen med kvælstofforbindelser samt human eksponering.

Denne kombination af nationalt overblik og konkret viden om specifikke områder opnås ved, at flere af delprogrammerne i NOVANA 2017-21 er tilrettelagt efter vandrammedirektivets principper ved en kombination af såkaldt kontrolovervågning og operationel overvågning. Kontrolovervågningen beskriver den generelle tilstand og udvikling i miljøet og naturen på nationalt niveau. Operationel overvågning er til gengæld tilrettelagt til at beskrive tilstanden i konkrete områder og lokaliteter, som er i risiko for ikke at opfylde miljømålene i 2021 i vand- og Natura 2000-planerne.

NOVANA 2017-21 er opdelt i følgende 8 delprogrammer:

- Søer
- Vandløb
- Grundvand
- Hav og fjorde
- Arter og terrestrisk natur
- Luft
- Punktkilder
- Belastning/Landovervågning

Delprogrammerne for søer, vandløb, grundvand samt hav og fjorde har fokus på tilstand og udvikling i vandmiljøet og grundvandet. Tilstand og udvikling i søer og marine områder afhænger af mængden af næringsstoffer (kvælstof og fosfor), som tilføres områderne. Delprogrammet for Belastning har derfor til opgave at opgøre mængden af næringsstoffer, som kommer til de enkelte søer og marine områder, de såkaldte belastningsopgørelser. Tilsvarende har mængden og den kemiske tilstand af grundvandet betydning for tilstanden af søer, vandløb og terrestrisk natur. Grundvandsovervågningen omfatter derfor både pejlinger af grundvandsstanden og målinger af grundvandets kemiske tilstand for næringsstoffer og miljøfremmede stoffer, herunder pesticider.

De målinger og undersøgelser, der indgår i overvågningen af søer, vandløb samt hav og fjorde, har alle særligt fokus på de interkalibrerede kvalitetselementer og tilhørende støtteparametre i

vandrammedirektivet. For hav og fjorde er overvågningen desuden tilrettelagt efter habitatdirektivet med henblik på størst mulig synergi mellem de to direktiver.

Delprogrammet for vandløb fokuserer på målinger af biologisk tilstand baseret på forekomst af vandlevende smådyr, vandplanter og fisk. Men også måling af miljøfremmede stoffer og tungmetaller indgår.

I delprogrammet for søer er koncentrationen af klorofyl som udtryk for mængden af planteplankton, vandplanter og fisk samt koncentration af kvælstof og fosfor centrale parametre i overvågningen. Men også planteplankton, miljøfremmede stoffer og tungmetaller indgår.

I delprogrammet for hav og fjord er planteplankton (herunder klorofyl), undervandsvegetation (ålegræs og makroalger), bunddyr, ilt- og næringsstofforhold centrale elementer. Desuden overvåges miljøfremmede stoffer samt tungmetaller og særligt i forbindelse med Habitatdirektivet, sæler og marsvin. Hertil kommer modellering af åbne havområder og større fjorde, som dels supplerer datagrundlaget mht. ovennævnte måleparametre, dels bidrager med øget viden om økologiske sammenhænge.

Delprogrammet for grundvand har fokus på grundvandets interaktion med det øvrige vandmiljø (søer, vandløb, våde terrestriske naturtyper). Delprogrammet overvåger ikke drikkevandets kvalitet, men bidrager med data til revurdering af stofmåleprogrammerne i drikkevandskontrollen på vandværkerne. Delprogrammet omhandler både kvantitativ overvågning (pejlinger af grundvandsstanden, modellering) og kemisk overvågning af naturligt forekomne stoffer, næringsstoffer, herunder nitrat, og miljøfremmede stoffer, herunder pesticider, oliestoffer og klorerede opløsningsmidler.

Delprogrammet for arter og terrestrisk natur har fokus på arter og naturtyper på land. Overvågningen af arter fokuserer på tilstand og udvikling for danske plante- og dyrearter på habitatdirektivets bilag II og bilag IV, ynglefugle på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I samt tilbagevendende trækfugle. Naturtypeovervågningen omfatter de naturtyper, der er opført på habitatdirektivets bilag I.

Luftprogrammet har som formål at overvåge luftkvaliteten i byer i forhold til menneskers sundhed samt belastningsopgørelser over kvælstofforbindelser til natur og miljø. Delprogrammerne for Punktkilder og Belastning/Landovervågning er delprogrammer, hvis væsentligste formål er at belyse belastningen fra spildevand og landbrug.

Ud over de 8 delprogrammer er der udarbejdet tværgående strategier for miljøfremmede stoffer og modeller. Disse strategier er indarbejdet i de relevante delprogrammer og modelarbejde.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning
Haraldsgade 53
DK - 2100 København Ø

www.svana.dk